

Др Снежана Б. Алексић

доцент

Универзитет МБ, Пословни и правни факултет

snezanaaleksic3@gmail.com

ORCID: 0009-0003-1908-2595

ПРИЈАВЕ РАТНЕ ШТЕТЕ УПРАВЕ ИМАЊА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА ИЗ 1945. ГОДИНЕ

Апстракт: У Историјском архиву Београда чувају се три пријаве ратне штете које је 1945. године Месном народном одбору у Београду поднела Управа имања Српске академије наука. Пописана је непокретна и покретна имовина у Рејону I која је током рата сасвим уништена или делимично оштећена. Пописи садрже аналитичке податке о финансијским вредностима причињене материјалне штете на конкретним објектима и стварима, те штете од неисплаћене добити по хартијама од вредности. Уз то, осим пописа задужбинара, документа садрже описе некретнина, пописе покућства и инвентара, а у појединим деловима сведоче како су одређени објекти, односно делови конкретних објеката, коришћени пре рата. Због нарочитог националног значаја који поседује Српска академија наука, документа су у овом раду приређена у формату грађе, која доприноси јасном сагледавању причињене ратне штете, те општој слици о квантитету и структури имовине којом је пре рата управљала Српска краљевска академија. Овде приређена документа могу бити предмет изучавања већег броја друштвено-хуманистичких наука, а због исказаних финансијских вредности нарочито могу бити предмет даљих анализа економских историчара.

Кључне речи: Српска краљевска академија, СКА, Српска академија наука, САН, ратна штета, задужбина.

* * *

Током Другог светског рата Југославија је претрпела огромну штету, која је од стране Државне репарационе комисије процењена на приближно

47 милијарди америчких долара.¹ Попис ратне штете² вршен је у складу са Правилником о пријављивању и утврђивању ратне штете.³ Ратну штету евидентирали су месни народни одбори (МНО), добијене податке би прослеђивали Среској комисији, која је резултате пописа достављала Државној комисији за ратну штету.

У Историјском архиву Београда (ИАБ) похрањена су три пријаве ратне штете⁴ које је током 1945. МНО у Београду поднела Управа имања Српске академије наука (Управа САН), са седиштем у Кнез Михаиловој 35. Ова грађа чува се у фонду „Национализација, Рејон I” (Ф. 42), у кутији (К) 342, предмету (П) 53; К. 380, П. 65; К. 384, П. 64. У П. 53 налази се Пријава ратне штете (ПРШ) са бројем 415, од 21. августа 1945, чини је седам докумената, од којих су два преписи оригинала, а осталих пет су оригиналне пријаве ратне штете. У П. 65 и П. 64 налазе се оригинали ПРШ 418, од 21. августа 1945, и ПРШ 545, од 8. октобра 1945. Обе пријаве имају по један документ – типског обрасца штампарije „Раденковић” из Београда.

Познато је да је Српска краљевска академија (СКА) деловала под овим именом до 1945, када је у наративу преименована у Српску академију наука (САН), док се званично преименовање Академије збило тек 1947. године.⁵

- 1 Штета је процењена у вредности долара из 1938, један долар износио је 44 југословенска динара. Од укупне ратне штете, на Немачку отпада 36 милијарди, Италију десет милијарди, Мађарску 542 милиона и Бугарску 650 милиона долара. С. Ђорђевић, *Други светски рат и ратна штета Југославије*, Судска пракса 6 (1994), 607.
- 2 О ратној штети у Југославији више: Н. Живковић, *Ратна штета коју је Немачка учинила Југославији у Другом светском рату*, Београд, 1975; Исти, *Новчана привреда као облик експлоатације и пљачке злата, архива и културних добара Југославије 1941–1945*, Београд, 1994; Б. Петрановић, *Историја Југославије 1918–1988. Књ. 2, Народноослободилачки рат и револуција 1941–1945*, Београд, 1988; исти, *Србија у Другом светском рату 1939–1945*, Београд, 1992; Д. Нововић, *Ратна штета од Немачке у Другом светском рату и обештећење жртава из Србије*, Београд, 2021.
- 3 *Правилник о пријављивању и утврђивању ратне штете*, Службени лист ДФЈ 44 (1945), 384–388.
- 4 Подаци се односе искључиво на оштећену или уништену имовину Академије у Рејону I. Остала имовина која се налазила у истом Рејону, а која није претрпела оштећења, није пописана, тако да се из овде приређених докумената не може извести закључак о укупној имовини Академије у Рејону I. О имовини коју је Академија поседовала пре рата више: *Педесетогодишњица Српске краљевске академије 1886–1936, књ. 2*, Београд 1937; С. Алексић, *Имовина Српске краљевске академије у Београду према регистру тапија 1930–1934. године*, Баштина 2 (2024), 321–338.
- 5 Р. Пековић, С. Кљакић, *Ангажовани Андрић 1944–1954. Друштвени рад, говори, предавања, чланци, путописи, репортаже...*, Београд, 2012, 105. У изворима из 1947. и 1948. СКА, односно САН, евидентирана је као „Академија наука”, без „Српска краљевска”, односно без „Српска”. Упореди: *Телефонски именик Београда, Земуна, Панчева и сва*

Од 1960. до данас њен пун назив гласи: Српска академија наука и уметности. Пре почетка рата је седиште СКА било у Бранковој улици број 15, а потпуно је уништено у бомбардовању 6. априла 1941.⁶ Седиште Управе имања СКА налазило се на адреси Кнез Михаилова број 35.⁷ Током рата, страдала је и остала имовина у власништву или под управом СКА.⁸ Подаци о страдалој непокретној и покретној имовини СКА, са исказаним финансијским вредностима ратне штете, таксативно су побројани у пријавама ратне штете, пописана је и штета по основу изгубљене добити од издавања некретнина и по основу неисплаћене добити по хартијама од вредности. Уз побројано, приређена документа пружају и податак о грађевинским радовима вршеним током рата – санацији оштећених објеката. Поднете пријаве су, у складу са директивом Народних власти, исказане у динарској валути која је била у оптицају у Краљевини Југославији (КЈ) непосредно пре почетка рата, односно према курсу од 5. априла 1941, али у грађи постоје и износи који су исказани у динарима Демократске Федеративне Југославије (ДФЈ), као и у српским (Недићевим) динарима, валути која је била у оптицају у Србији током окупације.⁹ У процени ратне штете, однос динара ДФЈ и Недићевог динара рачунат је по курсу 1:20, што је у документима наведено. У све три пријаве истакнуто је да је штету узроковала Немачка. Међутим, у расположивој грађи, уз пријаву бр. 415, од 21. августа 1945, наведено је да су штете на имовини настале током бомбардовања 1941. и током бомбардовања 1944. Познато је да су Београд 6. и 7. априла 1941. бомбардовали Немци,¹⁰

остала места у НР Србији (са Косметом), Београд, 1947, 20; Адресар Београда 1948. Нови списак улица Београда и Земун, Београд, 1948, 209–210.

- 6 Стога је седиште СКА, односно САН, пресељено у улицу Кнез Михаила 35/IV.
- 7 На обе адресе СКА је поседовала телефонске бројеве: 20-615 у Бранковој, и 23-648 у К. Михаиловој, а као власник чековног рачуна бр. 54291 СКА је у списку власника чековних рачуна код Поштанске штедионице 1937. евидентирана на адреси К. Михаилова 35. Упореди: *Телефонски именик дирекција Београд 1936*, Београд, 1936, 3; *Телефонски именик за Београд, Земун и Панчево 1941*, Београд, 1941, 274; *Поштанска штедионица Краљевине Југославије: Списак власника чековних рачуна*, Београд, 1937, 67.
- 8 Више: А. Стојановић, *Бомбардовање Београда у Другом светском рату*, Братство 23 (2019), 61–78.
- 9 На основу §15 I Уредбе за извршење Наредбе о Српској новчаној банци, Српска народна банка објавила је да 15. октобра 1941. пушта у оптицај нове новчанице, и то: 50 српских динара са датумом 1. август 1941, апоене од 10 и 20 српских динара, са датумом издања 1. мај 1941. *Српска народна банка*, Ново време, бр. 140, 15. октобар 1941, 1.
- 10 „Београд је од овог немачког бомбардовања претрпео тешке жртве. Према подацима Државне комисије за утврђивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, 6. и 7. априла 1941, у Београду је од бомбардовања погинуло 2.271 лице, а број рањених

а више пута током 1944. савезници.¹¹ Међутим, савезници у документима нису наведени као наноситељи штете.¹² Уз то, подносилац пријаве наводи да је до оштећења имовине дошло и током борби за ослобођење, где су, познато је, на страни ослободилаца учествовале јединице Народноослободилачке војске Југославије и Црвене армије. Међутим, у пријавама, као једини наноситељ штете наведена је Немачка.¹³ Пријаве ратне штете евидентирани су у посебно креираним штампаним типским обрасцима, где су вредности процењене материјалне штете бележене према утврђеној категоризацији, у рубрике које су за то предвиђене. Један део овог типског обрасца попуњавао је подносилац/оштећеник, који је таксативно набрајао штету насталу током рата, те је уносио процењену финансијску вредност причињене штете. Среска комисија је потом у истом обрасцу уносила свој закључак, односно своју процену финансијске вредности причињене ратне штете. У овде приређеној грађи уписивачи су били: САН и Среска комисија. У пријавама бр. 418, од 21. августа 1945. и бр. 545, од 8. октобра 1945, финансијске вредности истоветне су код оба уписивача, али не и у пријави бр. 415, од 21. августа 1945, где САН исказује материјалну штету у износи-ма који су у свим појединачним ставкама виши у односу на износе штете коју је проценила Среска комисија: укупна вредност процењене штете код Управе имања САН износила је 8.023.349 динара КЈ, а од стране Среске комисије иста штета процењена је на износ 7.701.490 динара КЈ. Вероватно је ово одступање у коначном износу процењене ратне штете био повод да Управа имања САН Среској комисији достави и додатна појашњења у вези са насталом ратном штетом. Међутим, ова документа данас, осим о процењеној финансијској вредности ратне штете, пружају опис имовине у власништву или под старањем СКА/САН. У пријави ратне штете која је

био је неколико пута већи. Потпуно су разрушене 682 зграде, а веома је оштећена 1.601 зграда, док је 6.829 зграда претрпело лакша оштећења." *Историја Београда*, књ. 3, ур. В. Чубриловић, Београд, 1974, 501.

- 11 „Савезници су 1944. бомбардовали Београд: 16. и 17. априла, 18. маја, 6. јуна, 3. септембра. Причињена је ненадокнадива материјална штета на привредним, саобраћајним и цивилним објектима. Масовно је страдало становништво, али не постоји тачан попис жртава. Осим Београда, бомбардован је и Земун, 17. априла, бомбе су погодиле и логор Сајмиште." *Историја Београда*, 548.
- 12 Осим што савезници нису наведени као узрочници материјалне штете, они након рата нису одговарали за људске жртве које су причинили током бомбардовања: „Савезничко бомбардовање побило је више људи него онај гусарски напад Немаца извршен у јутарњим часовима 6. априла 1941." Д. Медаковић, *Ефемерис II: Хроника једне породице*, Београд, 1991, 254.
- 13 Немачка је одговорна за штету насталу током борби за ослобођење, јер да није било окупације, не би се морало приступити ослобођењу, у коме је страдала имовина.

заведена под бројем 415, налази се „Записник” који је 15. августа 1945. као препис документа оверио М. Сајић, из кога се ишчитава да је имовина која се пре рата налазила под старањем Управе имања СКА била заоставштина поименице побројаних добротвора и задужбинара.¹⁴ У истом предмету, уз препис документа који је насловљен као „Списак” и у коме је пописана уништена имовина на адреси Бранкова 15, изостала је напомена да је то задужбина Симе Андрејевића – Игуманова.¹⁵ У списку покретних ствари које су се налазиле на адреси Бранкова 15, а које су уништене у бомбардовању 6. априла 1941, осим намештаја, пописани су и уметнички предмети – бисте и портрети истакнутих појединаца – добротвора, задужбинара и легатора, значајних за националну историју и културу. Иако су таксативно побројане непокретности од стране оба уписивача и наведене финансијске вредности, нарочито важно је истаћи чињеницу да су део пописаних уништених предмета чинила културно-историјску баштину српског народа, те је исказана новчана вредност стога нереална: рачуната је само материјална употребна вредност уништених предмета и објеката, док у процени штете нематеријална, културно-историјска вредност, није узета у обзир.¹⁶ Не треба заборавити да су задужбине о којима се пре рата старала Управа имања СКА, у складу са вољом задужбинара, биле профитабилне. Приходи од закупа (кирије) и приходи од хартија од вредности (доспела добит) трошени су онако како су то задужбинари наложили, те је сходно њиховим тестаменталним вољама тај новац усмеравао: на подизање просвете и културе, на очување здравља, на сузбијање сиромаштва у српском народу. О томе колико је задужбинарство у предратном српском друштву присутно, у овде приређеним документима може се назрети из „Списка разних обвезница-папира од вредности Српске академије наука депонованих код Београдске задруге А.Д. у Београду.”¹⁷ Након Другог светског рата и друштвених промена, нарочито у сегменту

14 „Уставом Краљевине Србије 1888. гарантовано је право оснивања задужбина, законодавно решење о задужбинама донето је 1896, а Закон о задужбинама донет је 1912.” Ј. Веселинов, *Материјална добра на ползу свом народу*, Зборник Матице српске за историју 98/2 (2018), 165.

15 Т. Гапић, *Задужбине јужносрбијанаца у Београду*, Београдске општинске новине, бр. 11, 1. новембар 1939, 682.

16 О уништеним документима и повељама СКА више: Н. Живковић, *нав. дело*, 1994, 72.

17 Пописане су хартије од вредности које су издавале финансијске институције регистроване од запада до југа ондашње Краљевине. Примера ради, у списку се налази 10 акција Шидске штедионице које су у власништво СКА доспеле као тестаментална воља мр Јована Шумановића из Шида. Р. Сремац, *Изабрани шидски тестаменти*, Шид, 2015, 82–84.

својинских односа, рад задужбина је услед одузимања имовине¹⁸ отежан, потом и сасвим маргинализован и угашен.¹⁹ Стога, овде приређена документа, осим што сведоче о причињеној ратној штети са јасно исказаним финансијским вредностима, отварају питање трајно причињене штете културно-историјској баштини, и уопште причињене штете у односу на националне интересе српског народа. Отуда, ова грађа може бити предмет даљих анализа свих друштвено-хуманистичких наука, нарочито економских историчара.

Документа су приређена са минималном интервенцијом: усаглашено је писање великог и малог слова, уједначена је интерпункција. Скраћенице из оригиналног текста у приређеној грађи су допуњене текстом у угластим заградама. Интервенисано је на називу улице, која је у оригиналу навођена и као Кнез Михајлова и Михаилова. У приређеним документима назив улице је уједначен и гласи Кнез Михаилова.

Пријава ратне штете бр. 415 од 21. августа 1945. године

Предмет		Износ штете		Износ измакле добити		Укупна штета	
		Подносилац пријаве	Среска комисија	Подносилац пријаве	Среска комисија	Подносилац пријаве	Среска комисија
а	4 зграде према приложеном записнику	4.056.702	4.000.000	48.209	48.000	4.104.911	4.048.000
ж	Покућство и намештај према приложеном списку	918.570	910.000	100.000		1.018.570	910.000

18 Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта, Службени лист ФНРЈ, 52/58, 3/59, 24/59, 24/61, 1/63.

19 „Иако је након рата у Србији формално било регистровано око 700 задужбина, а 25 година касније при Задужбинском одсеку секретаријата за образовање и културу СР Србије било је евидентирано 729 задужбина све оне су, без обзира на пораст укупног броја регистрованих задужбина, деловале без капитала. Фактички, без економске моћи, задужбине нису могле да делују онако како су легатори наложили. Отуда, може се рећи да задужбине којима је пре рата управљала Управа имања СКА, у правом смислу те речи, у СФР Југославији нису постојале.” М. Савић, *Задужбине код нас*, Култура 4 (1969), 96–106.

з	Збирка од 2000 научних часописа из иностранства	1.356.326	1.350.000	135.000		1.491.326	1.350.000
	Академијино издање о манастирима 1000 ком[ада]	100.000	100.000	10.000		110.000	100.000
ј	Хартије од вредности према приложеном списку, само проак-ла добит			124.3652	1.243.600	1.243.652	1.243.600
л	Остала штета на имовини - Неисплаћени рачун Министарства финансија за књиге по предатној цени	49.890	49.890	5.000		54.890	49.890
Укупно		6.481.488	6.409.890	1.541.861	1.291.600	8.023.349	7.701.490

[ИАБ, Ф.42, К.342, П.53, ПРШ 415 – оригинал]

Записник

„На позив Академије наука, ради процене штете на имањима Академије наука у Београду проузроковане бомбардовањем, ратним операцијама приликом заузећа Београда и нанесене од стране окупатора и његових помагача за време окупације, састајали смо се у више махова и прегледали са вашим управником имања г[осподином] Сајићем²⁰ следећа имања (зграде):

1. Палату Академије наука у Кнез Михаиловој улици
2. Задужбину Светозара Видаковића у ул[ици] Кн[ез] Михаиловој бр[ој] 30 и Чика Љубиној бр[ој] 17.²¹

20 Миломир Д. Сајић, правник, управник имања СКА, касније правни саветник САНУ.

21 Рођен у Београду 19. јануара 1849. После завршене гимназије и две године технике на Великој школи у Београду, наставио је студије у Петрограду, потом у Цириху, где је школовање свршио 1873. Живео је и радио у Београду, ту је 1905. пензионисан као

3. Задужбина Вељка Савића у ул[ици] Кн[ез] Михаиловој бр[ој] 46.²²
4. Задужбина породице Авакумовић у ул [ици] Кнез Михаиловој бр[ој] 34.²³
5. Задужбина Самуила и Голуба Јањића у ул[ици] Призренској бр[ој] 2.²⁴
6. Задужбина Мике Радивојевића у ул[ици] Хаџи Продановој бр[ој] 20.²⁵

угледни универзитетски професор. Био је изузетно имућан, због чега се у дубокој старости, 1933. године нашао на мети разбојника. Тестаментом од 27. јануара 1928 завештао је своје куће у Кнез Михаиловој и Чика Љубиној улици СКА, а кућу у Јевремовој улици Београдском универзитету. Преминуо је 8. децембра 1935. В. Милинчевић, *Светозар Марковић на студијама у Петрограду и Цириху*, Књижевне новине, бр. 496, 1. октобар 1975, 4; *Београдска полиција спречава у последњем тренутку разбојништво у кући старог професора г. Светозара Видаковића у Јевремовој улици*, Време, бр. 3991, 15. фебруар 1933, 4; *Борба за милионе Магладене Видаковић*, Време, бр. 5291, 7. октобра 1936, 8.

22. Трговац (1830–1897), подигао је 1869. године једну од првих модерних једносpratних кућа у тада тек пројектованој Кнез Михаиловој улици (по регулационом плану Емила Јосимовића из 1867). Кућа је изгубила првобитни изглед у реновирању 1912. године. Син Вељков, Лазар Савић, дипломата, 1921. године ову кућу је ради развоја српске науке и културе тестаментом завештао СКА. Б. Ибрајтер Газибара, *Грађанске куће у Кнез Михаиловој улици*, Београд, 2021, 5.
23. Јован Авакумовић, рођен 1841. у кући у Кнез Михаиловој улици број 34. У Београду је свршио гимназију и права, касније је радио као судски чиновник, а потом је као државни питомац послат на студије у иностранство. Студирао је у Хајделбергу, Цириху и Паризу. По повратку у Србију вршио је разне високе дужности у суду и у влади. Након Мајског преврата 1903. образовао је владу која је на српски престо довела Петра Карађорђевића. Бавио се науком, написао је низ расправа из области права, 1892. изабран је за члана Академије наука. Више пута је одликован. Упокојио се 1928. *Јуче је у Рогашкој Слатини умро наш познати државник Јован Авакумовић*, Време, бр. 2375, 4. август 1928, 3; М. С. Јовановић, *Од Србије кнеза Михајла до Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца*, Време, бр. 2261, 14–17. април 1928, 7.
24. Самуило (отац) и Голуб (син). „Голуб је био дугогодишњи председник Друштва српске браће, које је успешно радило до остварења Српске заветне мисли, до ослобођења Косова, Куманова, Скопља, Прилепа, Битоља, Охрида, Штипа, Бевђелије и осталих делова Јужне Србије. Голуб је деловао са многим истакнутим синовима Српског народа на буђењу националне свести и заштите Срба од утицаја разних агената и плаћеника. Увидевши да ће после остварења Српске заветне мисли, после борбе камом и бомбама, настати период мирног деловања и културног развијања, своје имање хотел „Балкан” у Призренској ул. бр. 2 у Београду, Голуб оставља Српском народу, да се од прихода од хотела „Балкан” подижу народне школе у сиромашним крајевима Јужне Србије.” Т. Гапић, *нав. дело*, 681–682.
25. Михаило Р. Радивојевић, рођен 31. децембра 1869. у Лужници, округ Крагујевачки. Свршио Правни факултет у Београду. Радио као писар суда, судија, народни посланик

Па смо констатовали следеће: Све зграде на горе пометнутим имањима претрпеле су мање или веће штете као последице ратних догађаја од 6. априла 1941. год[ине] до данас. Већина ових зграда које су биле оштећене приликом бомбардовања Немаца 1941. год[ине] или бомбардовања 1944. год[ине] делимично су оправљене у најхитнијим и најнужнијим потребама. Неке од ових зграда биле су, по сазнању, и код првог и другог бомбардовања оштећене те два пута оправљане. За оне раније оправке које је данас тешко, често немогуће констатовати, ми се нисмо упуштали у оцену њихове вредности, за које уосталом, према речима управника имања г[осподина] Сајића, постоје раније процене, констатације и докази о извршеним издацима за оправке. Наша данашња процена базирана је на приближној вредности штете према данашњем стању зграда а као компоненте за прорачун те вредности служиле су нам следеће чињенице:

- а) Стварно оштећени делови зграда услед бомбардовања или услед борби за ослобођење Београда.
- б) Оштећења која су наступила као последица бомбардовања и борбе – разне пукотине, поремећају услед потреса, полупана стакла, поремећене инсталације и т.д.
- в) Оштећења која су последица немогућности благовременог отклањања квара и то: 1. За време окупације, услед несташице материјала, потребног капитала, или услед тога што су зграде биле у рукама и поседу окупаторских власти или његових помагача, и 2. Од ослобођења до данас услед немања потребног материјала, радне снаге и капитала потребног за те оправке.
- г) Оштећења која су проузрокована од самих окупаторских власти и њихових помагача у чијем су поседу поједине зграде или њихови делови били за време окупације и у којим су зградама односно њиховим деловима те власти вршиле разне радове према својим потребама, мењајући намене просторија, рушећи поједине делове и дозиђујући друге привремене делове те је начињен читав каос који захтева велике радове и инвестиције да се делови зграде доведу у исправно првобитно стање.
- д) Оштећења која су последице употребе зграда или њихових делова од стране окупатора или њихових помагача за време окупације.

(1903–1920), председник Парламентарног одбора, секретар и благајник Народне скупштине, државни саветник. Уз то, био је и директор листа *Демократија*, почасни председник Фонда за одевање сиромашних ученика ваљевских основних школа, први потпредседник месног одбора Народне одбране у Београду. Одликовања: Орден Светог Саве IV и II степена са звездом, Крст милосрђа, Албанска споменица и још десет разних орденова и медаља. Живео у кући у Хаџи Продановој бр. 20, коју је завештао СКА. *Ko je ko u Jugoslaviji*, Beograd-Zagreb, 1928, 125.

На основу горњих чињеница ми смо констатовали да су за извршење генералних оправки на доле именованим објектима, за њихово враћање у првобитно – исправно – стање потребне следеће инвестиције:

1. Палата Академије наука, ул[ица] Кнез Михаилова бр[ој] 35

а) Станови: крпљење зидова и плафона у просторијама, оправка столарије, прозора, инсталација, подова, малање просторија и др. ситне оправке, окодин[ара]
900.000

б) Приземље: стакла на изложима, остала стакла, надсветла (стаклене таванице), патоси, оправке зидова, малање, прерађивање кафане и нузпросторија у првобитно стање са рушењем дограђених делова и др. оправке мраморних степеништа, чишћење и т.д. око.....дин[ара]
1.900.000

в) Сутерен: уклањање уграђених зидова и прерада ради инсталираног склоништа и др. око.....дин[ара]
250.000

г) Оправке главних инсталација водовода и канализације, грејања, лифтова и електрике и оправка крова и фасаде, око.....дин[ара]
480.000

Укупно дин[ара]

3.430.000

2. Задужбина Св[етозара] Видаковића, две зграде: из Чика Љубине бр[ој] 17 и Кнез Михаилове бр[ој] 30. Стакло излога, оправка столарије излога, врата и прозора, стакла прозора, малање и бојење столарије, крпљење зидова, претрес крова, око.....дин[ара]
150.000

3. Задужбина Вељка Савића, Кнез Михаилова бр[ој] 46. Стакла излога, оправка столарије излога, врата и прозора, стакла прозора, Малање и бојење столарије, крпљење зидова, претрес крова, окодин[ара]
125.000

4. Задужбина Авакумовића, Кнез Михаилова бр[ој] 34. Стакла излога споља и изнутра, оправка столарије, стакла, прозора, бојење, претрес и оправка крова, око.....дин[ара] 120.000

5. Задужбина С[амуила] и Г[олуба] Јањића - „Балкан”. Стакла излога, цео плафон и под у кафани, платнена надстрешница испред кафане, крпљење и малање зидова и плафона у кафани и хотелу, ресторански штедњак (однесен), оправка столарије и преградних зидова, оправка једног дела порушене мансарде, стакла на про-

зорима у свим спратовима, разбијена огледала у хотелу, оправка инсталације, електрике и централног грејања и т.д., окодин[ара] 490.000

6. Задужбина Мике Радивојевића, ул[ица] Хаџи Проданова бр[ој] 20. Има да се још окрпи малтер, све фарбање и сав молерај да се наместе сва унутрашња стакла на прозорима и да се све инсталације доведу у ред, око.....дин[ара] 85.000

Укупне инвестиције.....дин[ара] 4.500.000

Све вредности ових инвестиција рачунате су према ценама за овакве радове од пре 6-ог априла 1941. год[ине]. Напомињемо да је ова процена извршена апроксимативно а тачне суме могле би се једино установити правилном изградом предрачуна и предмера за оправке поменутих објеката што захтева један опсежан елаборат за који је потребно и дужи временски период и сложенији технички поступак.

Јула 1945. год[ине] С одличним поштовањем

Арх[итекта] Богд[ан] Н. Несторовић, доц[ент] техн[ичког] факултета²⁶

Архит[екта] Алекс[андар] Дероко, в[анредни] проф[есор] тех[ничког] факултета²⁷

Да је овај препис веран своме изворнику, који се налази у архиви Управе имања Срп[ске] академ[ије] наука под бр. 332/45, тврди:

Београд, 15. VIII. 1945. год[ине] Управа имања САН Мил[омир] Д. Сајић”

[ИАБ, Ф.42, К.342, П.53, ПРШ 415. – препис оригинала]

Извод

„Из књига о исплаћеним сумама за обављање најнужније оправке на зградама Српске академије наука у Београду, за време од бомбардовања 1941. год[ине] па до подношења пријаве ратне штете, и то:

26 Један од најзначајнијих српских архитеката XX века (1901–1975), професор Техничког факултета у Београду. Више: *Архитектура и визуелне уметности у југословенском контексту*, ур. А. Кадиевић, А. Илијевски, Београд, 2021, 103–114.

27 Александар Дероко (1894–1988), архитекта, историчар уметности и писац, професор на Архитектонском и Филозофском факултету у Београду, члан САНУ и један од првих историографа српске средњовековне и народне архитектуре. Више: R. Golubović, *Deroko Family*, Belgrade, 2005, 23–26.

1. За најнужније поправке на палати Академије наука у ул[ици] Кнез Михаиловој бр[ој] 35, исплаћено је од 1941. год[ине] до данас сума од Д.Ф.Ј.дин[ара] 90.858,68
2. За најнужније оправке на згради Задужбине Видаковић у ул[ици] Кнез Михаиловој бр[ој] 30 и Чика Љубина бр[ој] 17, исплаћено је у Д.Ф.Ј.дин[ара] 21.850, -
3. За најнужније оправке на згради Задужбине Вељка Савића у ул[ици] Кнез Михаиловој бр[ој] 46, исплаћено је у Д.Ф.Ј.дин[ара] 9.789,43
4. За најнужније оправке на згради Задужбине Авакумовића у ул[ици] Кнез Михаиловој бр[ој] 34, исплаћено је у Д.Ф.Ј.дин[ара] 9.204,35
5. За оправке најнужније на згради Задужбине Самуила и Голуба Јањића у ул[ици] Призренској бр[ој] 2, исплаћено је у Д.Ф.Ј.дин[ара] 37.463,82
6. За оправке најнужније на згради Задужбине Мике Радивојевића у ул[ици] Хаџи Продановој бр[ој] 20 исплаћено је у Д.Ф.Ј.дин[ара] 12.418,87

Укупно инвестирано Д.Ф.Ј.дин[ара] 181.585,15

Горњим сумама, у односу на садашње цене према ценама из предратног времена, т.ј. према ценама од 5. априла 1941 год[ине], треба додати бар 100%. Горе изнете суме за сваки објекат треба додати сумама из комисијског записника, о утврђењу ратне штете, па све заједно ценити као укупно ратно оштећење за сваку зграду.

Београд, 15. августа 1945. год[ине] Управа имања САН Мил[омир] Д. Сајић”

[ИАБ, Ф.42, К.342, П.53, ПРШ 415. – оригинала]

Списак

„Пропалих ствари Српске краљевске академије у згради у Бранковој улици бр[ој]. 15 у Београду приликом бомбардовања 6. априла о[ве] г[одине] од разорне бомбе.

1. Један велики тапацирани сто дуг 6 метарадин[ара] 5.000
2. Два мала тапацирана стола по три метрадин[ара] 6.000
3. Десет тапацираних столица по 1.000 динара.....дин[ара] 10.000
4. Један ком[ад] чоје 90 кв[адратних] м[етара].....дин[ара] 45.000

5. Три велике полице за књиге по 1.200 динара.....дин[ара] 3.600
6. Шест бронзаних лустера по 5.000 динара.....дин[ара] 30.000
7. Седам стаклених ормара за књиге по 2.000 динара.....дин[ара] 14.000
8. Три писаћа стола по 1.200 динара.....дин[ара] 3.600
9. Четири столне велике лампе по 500 динарадин[ара] 2.000
10. Три гарнитуре (сто, две фотеље и канабе) по 5.000 динара.....дин[ара] 15.000
11. Три персијска ћилима по 10.000 динара.....дин[ара] 30.000
12. Један пијадестал за бисту 500 динара.....дин[ара] 500
13. Један рол-орман.....дин[ара] 500
14. Један орман са фијокама од храстовине.....дин[ара] 1.000
15. Један лустер никловани.....дин[ара] 3.000
16. Три обична лустера по 300 динара.....дин[ара] 900
17. Један велики округли сто.....дин[ара] 3.000
18. Два мала стола по 250 динарадин[ара] 500
19. Један орман за архиву.....дин[ара] 800
20. Тринаест обичних столица по 90 динарадин[ара] 1.170
21. Три телефона.....дин[ара] 7.000
22. Три гипсане бисте: Голуба Јањића, Самуила Јанића, Владана
23. Ђорђевића по 10.000 динара.....дин[ара] 30.000
24. Четрнаест застора од броката са четрнаест чипкастих завеса
25. по 4.500 динарадин[ара] 63.000
26. Двадесет осам портрета рађених масном бојом и то: Ст[ојана] Новаковић, Јована Цвијића, М[илана] Милићевића, Б[огдана] Гавриловића, Н[ићифора] Дучића, Ник[оле] Крстића, Љ. Михаиловича, Ђ[уре] Јакшића, Ст[ана] Жујовића, Косте и Софије Бучовић, Љубице

и Гвоздена Клајића, Мил. Ђорђевића, Софије и Ивана Стојнића, Лепосаве и Јоце Јовановића Шапчанина, Ђ[орђа]. Ђорђевића, Драг[утина] Гођевца, Наталије Каравелове, Аксентија Аксентијевића, Дим[итрија] Стаменковића, Милана Кујунџића, Велимира Лонгиновића, Светозара и Магдалене Видаковић, Павла Вуковића, Радојке Вуковић, Петра Вуковића и Катарине Ивановићеве, свака по 20.000 динара
дин[ара] 560.000

27. Петнаест уметничких слика, рађене масном бојом, разне величине, у укупном износу
дин[ара] 83.000

Свегадин[ара] 918.570

Секретар др Јов[ан] Радонић Претседник СКА др. Јов[ан] Радонић
Да је овај препис веран своме изворнику, тврди

Београд, 15. VIII. 1945. год[ине]

Управа имања САН

Мил[омир] Д. Сајић”

[ИАБ, Ф.42, К.342, П.53, ПРШ 415. – препис оригинала]

Извод

„Из књига ненаплаћене кирије, за локале и стамбене просторије које су користили окупатори и његови помагачи, заједно са прибицима уз кирију:

1. Од палате Академије наука, Кн[ез] Михаилова бр. 35

а) за кафанску просторију од 1.1. до 31.10.1944. год[ине]
дин[ара] 215.000

б) за мецанин²⁸ од 1.1. до 31.10.1944. год[ине]
дин[ара] 85.250

в) за стан на 1 спрату од 1.1. до 31.10.1944 год[ине]
дин[ара] 11.000

г) за радњу у пасажу од 1.5. до 31.10.1944 год[ине]
дин[ара] 28.160

д) за радњу Теокаревића од 1.9. до 31.10.1944 год[ине]
дин[ара] 27.800

ђ) за просторије Беогр. трг. суда од 1.1. до 31.10.1944. год[ине]
дин[ара] 238.000

е) за просторије Више педагошке школе од 1.3. до 31.10.1944. год[ине]дин[ара] 244.400

У окупацијским динарима укупнодин[ара] 849.610

28 Мезанин =међуспрат између приземља и првог спрата.

што по курсу 1:20 износи Д.Ф.Ј.....дин[ара]
42.480,50

2. Од зграде задужбине Вељка Савића, Кн[ез] Михаилова 46

а) за локал столар. радионице од 1.2. до 31.10.1944. год[ине].....
дин[ара] 58.770

б) за локал Пуљевића од 1.2. до 31.10.1944. год[ине].....
дин[ара] 55.800

У окупацијским динарима укупно.....дин[ара]
114.570

Што по курсу 1:20 износи Д.Ф.Ј.дин[ара]
5.728,50

Јањића, Призренска 2

а) за ресторан – просторију од 1.3. до 31.10.1944.....
дин[ара] 224.400

што по курсу 1:20 износи Д.Ф.Ј.....дин[ара]
11.220

Управа имања САН Мил[омир] Д. Сајић”

[ИАБ, Ф.42, К.342, П.53, ПРШ 415. –оригинала]

***Списак разних обвезница-папира од вредности
Српске академије наука депонованих код Београдске задруге А.Д.
у Београду***

Комада	Садржина	Н о м и н [и х] дин[ара]	Не исплаћ[ена] ко- рист
2.663	2½% Лутријске држ[авне] ренте за ратну штету сер[ија] 5008 бр[ој] 716-719, 5042, бр[ој] 513, 515, 5093, бр[ој] 473-474, 5119, бр[ој] 665, 5190 бр[ој] 837, 5328, бр[ој] 536, 5388, бр[ој] 951, 5393, бр[ој] 26, 5400, бр[ој] 65, 5449, бр[ој] 489, 491, 495, 5504, бр[ој] 231-235, 5505, бр[ој] 366-370, 5555, бр[ој] 346-355, 5571 бр[ој] 816-960, 557 бр[ој] 426-430, 5607, бр[ој] 201-215, 876-880, 5634, бр[ој] 986-1000, 5644, бр[ој] 886-985, 5650, бр[ој] 741-745, 741-495, 5557 бр[ој] 286-290, 5876, бр[ој] 231-235, 6086, бр[ој] 581-585, 6116, бр[ој] 991-1000, 6136, бр[ој] 731-770, 6212 бр[ој] 101-105, 6296 бр[ој] 661-665, 936-685, 6297, бр[ој] 556-560, 566, 570, 6234, бр[ој] 636-640, 6463, бр[ој] 796-800, 6559, бр[ој] 261-265, 6678, бр[ој] 615-620, 6708, бр[ој] 971-975, 6752, бр[ој] 411-415, 6763, бр[ој] 46-50, 6850, бр[ој] 946-950, 6926, бр[ој] 986-990, 6954, бр[ој] 1-1000, 6966, 406-410, 7000, бр[ој] 516-520, 7119 бр[ој] 421-430, 7180, бр[ој] 321-500, 7527 бр[ој] 641-670, 7706 бр[ој] 51-60, 7222 бр[ој] 141-147, 148-149, 1-140, 151-190, 591-600, 7724 бр[ој] 801-840, 7783 бр[ој] 501-576, 578-700, 7941, бр[ој] 391-400, 8113, бр[ој] 911-960, 8403, бр[ој] 101-130, 8415 бр[ој] 111-120, 8450 бр[ој] 831-870, 8555 бр[ој] 471-520, 531-560, 8866 бр[ој] 31-100, 9033 бр[ој] 881-1000, 9034, бр[ој] 1-20, 9066, бр[ој] 21-30, 9220 бр[ој] 11-20, 9253 бр[ој] 111-120, 9237 бр[ој] 1-10 са купоном бр[ој] 25-50 по ном[их] дин[ара] 1000.	2.663.000	299.587,50
628	обвезница 7% Инвестиционог зајма са купоном бр[ој] 40 по ном[иналних] дин[ара] 100.	62.800	19.782
1225	обвезница 4% за Ликвидацију [аграрне реформе] у Босни и Херцеговини са куп[оном] бр[ој] 38 по ном[иналних] дин[ара] 100.	122.500	24.500
450	обвезница 6% Беглука са куп[оном] бр[ој] 23 по ном[иналних] дин[ара] 500.	225.000	60.750
348	обвезница 4% Златне ренте са купоном за 1. VIII. 1941. год[ине] по ном[иналних] дин[ара] 500.	174.000	55.680
1	обвезница 7% Блера [Блеров зајам] са куп[ом] бр[ој] 38 на долара 1000.	50.000	15.592,50

97	Дуванских обвезница са талоном по дин[ара] 10.	970	
97	исечених преми[j]ских талона са Дуванских обвезница по дин[ара] 10.	970	
1	Дуванска обвезница без прем[ијских] талона по дин[ара] 10.	10.000	
4	лоза Српског друштва црвеног крста по дин[ара] 20.	80.000	
1	обвезница 7% Селигмана са куп[оном] за X [1]941. на долара 1000.	50.000	14.033,25
2	обвезнице 5% Монополског зајма од 1902. год[ине] по ном[иналних] дин[ара] 500.	1.000	225
25	обвезнице Руског зајма са купоном бр[ој] 27 по ном[иналних] дин[ара] 500.	12.500	
510	акција Извозне банке са купоном за 1942 по ном[иналних] дин[ара] 600.	306.000	
379	акција Српске банке са куп[ом] бр[ој] 27 по ном[иналних] дин[ара] 75.	28.425	
74	акција Врачарске задруге са куп[упоном] б[рој] 7 по ном[иналних] дин[ара] 200.	14.800	
852	акција Заложне банке са куп[оном] бр[ој] 13 по ном[иналних] дин[ара] 300.	255.600	
32	акција Београдског кредитног завода са куп[оном] бр[ој] 44 по ном[иналних] дин[ара] 600.	19.200	
24	акције I Српског краљ[евског] бродарског друштва са куп[оном] за 1932. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 500.	12.000	
	Пренос [у оригиналу између два листа међузбир]	3.998.855	490.150,25
10	акција Српског бродарског друштва са купоном за 1934. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 500.	5.000	
24	акција „Србија“ осигуравајуће друштво са талоном по ном[иналних] дин[ара] 200.	4.800	
120	акција Прометне банке са купоном за 1943. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 500.	60.000	
50	деоница Глас Крајине Д.Д. са купоном за 1924. г[одину] по ном[иналних] дин[ара] 25.	1.250	

50	акција Земаљске банке са куп[оном] за 1934. /25 ком[ада] са куп[оном] за 1924. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 100.	5.000	
60	акција Српско-Американске банке са купоном за 1937. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 100.	6.000	
50	акција Српско-Американске банке са купоном за 1932. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 100.	5.000	
415	акција Народне банке Краљ[евине] Југославије са куп[оном] за 1941. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 3000.	1.245.000	166.000
60	акција Београдске задруге А.Д. са куп[оном] за 1942. г[одину] по ном[иналних] дин[ара] 4000.	240.000	
600	акција Привилеговане аграрне банке са куп[оном] за 1940. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 500.	300.000	36.000
96	акција Уједињене банке Крагујевац са куп[оном] за 1934. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 100.	9.600	
100	акција Црногорске банке Цетиње са куп[оном] за 1934. г[одину] по ном[иналних] дин[ара] 200.	20.000	
125	акција Централне банке Сарајево са куп[оном] за 1934. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 100.	12.500	
324	акција Власотиначке задруге са куп[оном] за 1934. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 50.	16.200	
596	акција Врањске кредитне банке са куп[оном] за 1934. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 100.	59.600	
95	акција Лесковачке централне банке са куп[оном] бр[ој] 17 по ном[иналних] дин[ара] 500.	47.500	
10	акција Чинов[ничке] банке са куп[оном] за 1942. по ном[иналних] 500 дин[ара].	5.000	
30	акција Кланичког друштва са куп[оном] за 1934. г[одину] ном[иналних] 25 дин[ара].	750	
2	акције Смедерев[ске] задруге са куп[оном] за [1]932. ном[иналних] 100 дин[ара].	200	
10	акција Шидске штедионице са куп[оном] бр[ој] 26 ном[иналних] 50 дин[ара].	500	
10	акција Народне кредитне задруге Д.Д. са куп[оном] за 1934. г[одину] по ном[иналних] дин[ара] 175.	1750	

10	акција Народне кредитне задруге Д.Д. са куп[оном] за 1934. г[одину] по ном[иналних] дин[ара] 175.	250	
2	акције Југословенске удруж[ене] банке Загреб са куп[оном] за 1934. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 200.	400	
1	акција Хрватске штедионице у Загребу са купоном за 1934. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 500.	500	
2 ¹ / ₂	акције Српске кредитне банке и штед[ионице] Бела Црква са куп[оном] за 1932. год[ину] по ном[иналних] дин[ара]	187	
2	акције Срп[ске] кред[итне] банке Брод са куп[оном] 9 ном[иналних] 100 дин[ара].	200	
9	акција Винковачке штедионице са куп[оном] за 1932. год[ине] по ном[иналних] дин[ара] 100.	900	
300	акција Београдске трг[овачке] банке са куп[оном] за 1942. год[ину] по ном[иналних] дин[ара] 200.	60.000	

6.106.942

692.150,25

Ратна штета у неискоришћеним купонима је дин[ара]. 692.150,25.-

Управа имања САН М[иломир] Сајић (својеручно)”
[ИАБ, Ф.42, К.342, П.53, ПРШ 415. – оригинал]

*Списак*²⁹

„Обвезница 7% Инв[алидског] зајма од 1921. г[одине] са купоном бр[ој]. 35 депонованих код Народне банке Краљ[евине] Југославије. Укупно 17.500 купона (хартија од вредности).

Ратна штета у неискоришћеним купонима551.502 дин.

Управа имања САН М[иломир] Сајић”
[[ИАБ, Ф.42, К.342, П.53, ПРШ 415. – оригинала]

Пријава ратне штете број. 418 од 21. 8. 1945.

29 У оригиналном документу, на четири А4 стране, пописани су појединачно бројеви купона, укупно 17.500. Због обима документа, који осим нумеричких ознака купона не садржи друге описе, није у целости приређен, већ су у овом раду донете само најважније информације. Документ не садржи датум и место настанка, али за разлику од осталих докумената, једини садржи округли печат са авнојевским грбом у средини, око кога је исписано: УПРАВА ИМАЊА СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА – БЕОГРАД.

„Зграда у улици Војводе Добрњца бр[ој] 11: срушен један део зграде, стакла, столарија и др. Проузроковач штете: Немци. Износ штете 70.000 динара.”

[ИАБ, Ф. 42, К.380, П.65, ПРШ 418 – оригинал]

Пријава ратне штете број 545 од 8.10.1945.

„Једна кућа у ул[ици] Француска бр[ој] 29: полупана стакла, кров, канализација и малтери. Проузроковач штете: Немци. Износ штете 80.000 динара.”

[ИАБ, Ф. 42, К. 384, П 64, ПРШ.545. – оригинал]

РЕФЕРЕНЦЕ / REFERENCES

Необјављени извори / Unpublished sources

1. Историјски архив Београда (ИАБ) [Istorijski arhiv Beograda (=IAB)], Национализација Рејон I (Ф. 42) [Nacionalizacija Rejon I (F. 42)].

Објављени извори / Published sources

1. *Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта*, Службени лист ФНРЈ, 52/58, 3/59, 24/59, 24/61, 1/63. [*Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta*, Službeni list FNRJ, 52/58, 3/59, 24/59, 24/61, 1/63].
2. *Правилник о пријављивању и утврђивању ратне штете*, Службени лист ДФЈ бр. 44/1945, 384–388. [*Pravilnik o prijavljivanju i utvrđivanju ratne štete*, Službeni list DFJ, br. 44/1945, 384–388].

Штампа / Periodicals

1. *Српска народна банка*, Ново време, бр. 140, 15. октобар 1941, 1. [*Srpska narodna banka*, Novo vreme, br. 140, 15. oktobar 1941, 1].
2. Т. Гапић, *Задужбине јужносрбијанаца у Београду*, Београдске општинске новине, бр. 11, 1. новембар 1939, 681–682. [Т. Garić, *Zadužbine južnosrbijanaca u Beogradu*, Beogradske opštinske novine, br. 11, 1. novembar 1939, 681–682].
3. В. Милинчевић, *Светозар Марковић на студијама у Петрограду и Цириху*, Књижевне новине, бр. 496, 1. октобар 1975, 4. [V. Milinčević, *Svetozar Marković na studijama u Petrogradu i Cirihi*, Književne novine, br. 496, 1. oktobar 1975, 4].
4. *Београдска полиција спречава у последњем тренутку разбојништво у кући старог професора г. Светозара Видаковића у Јевремовој улици*, Време, бр. 3991, 15. фебруар 1933, 4. [*Beogradska policija sprečava u poslednjem trenutku razbojništvo*]

u kući starog profesora g. Svetozara Vidakovića u Jevremovoj ulici, Vreme, br. 3991, 15. februar 1933, 4].

5. *Борба за милионе Магладене Видаковић*, Време, бр. 5291, 7. октобар 1936, 8. [Borba za milione Magdalene Vidaković, Vreme, br. 5291, 7. oktobar 1936, 8].
6. *Јуче је у Рогашкој Слатини умро наш познати државник Јован Авакумовић*, Време, бр. 2375, 4. август 1928, 3. [Јуче је у Рогашкој Слатини умро наш познати државник Јован Авакумовић, Vreme, br. 2375, 4. avgust 1928, 3].
7. М. С. Јовановић, *Од Србије кнеза Михајла до Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца*, Време, бр. 2261, 14–17. април 1928, 7. [M. S. Jovanović *Od Srbije Kneza Mihajla do Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca*, Vreme, br. 2261, 14–17. april 1928, 7].

Литература / Literature

1. *Адресар Београда 1948. Нови списак улица Београда и Земунa*, Београд, 1948. [Adresar Beograda 1948. Novi spisak ulica Beograda i Zemuna, Beograd, 1948].
2. *Архитектура и визуелне уметности у југословенском контексту*, ур. А. Кадијевић, А. Илијевски, Београд, 2021. [Arhitektura i vizuelne umetnosti u jugoslovenskom kontekstu, ur. A. Kadijević i A. Ilijevski, Beograd, 2021].
3. С. Алексић, *Имовина Српске краљевске академије у Београду према регистру тапија 1930–1934. године*, Баштина 2 (2024), 321–338. [S. Aleksić, *Imovina Srpske kraljevske akademije u Beogradu prema registru tapija 1930–1934. godine*, Baština 2 (2024), 321–338].
4. Ј. Веселинов, *Материјална добра на ползу свом народу*, Зборник Матице Српске за историју 98/2 (2018), 165–167. [J. Veselinov, *Materijalna dobra na polzu svom narodu*, Zbornik Matice Srpske za istoriju 98/2 (2018), 165–167].
5. R. Golubović, *Deroko Family*, Belgrade, 2005.
6. С. Ђорђевић, *Други светски рат и ратна штета Југославије*, Судска пракса 6 (1994), 606–615. [S. Đorđević, *Drugi svetski rat i ratna šteta Jugoslavije*, Sudska praksa 6 (1994), 606–615].
7. Н. Живковић, *Ратна штета коју је Немачка учинила Југославији у Другом светском рату*, Београд, 1975. [N. Živković, *Ratna šteta koju je Nemačka učinila Jugoslaviji u Drugom svetskom ratu*, Beograd, 1975].
8. Н. Живковић, *Новчана привреда као облик експлоатације и пљачке злата, архива и културних добара Југославије 1941–1945*, Београд, 1994. [N. Živković, *Novčana privreda kao oblik eksploatacije i pljačke zlata, arhiva i kulturnih dobara Jugoslavije 1941–1945*, Beograd, 1994].
9. Б. Ибрајтер Газибара, *Грађанске куће у Кнез Михаиловој улици*, Београд, 2021. [B. Ibrajter Gazibara, *Građanske kuće u Knez Mihailovoj ulici*, Beograd, 2021].
10. *Историја Београда*, књ. 3, ур. В. Чубриловић, Београд, 1974. [Istorija Beograda, knj. 3, ur. V. Čubrilović, Beograd, 1974].
11. *Ко је ко у Југославији*, Београд–Загреб, 1928.

12. Д. Медаковић, *Ефемерис II. Хроника једне породице*, Београд, 1991. [D. Medaković, *Efemeris II: Hronika jedne porodice*, Beograd, 1991].
13. Д. Нововић, *Ратна штета од Немачке у Другом светском рату и обештење жртава из Србије*, Београд, 2021. [D. Novović, *Ratna šteta od Nemačke u Drugom svetskom ratu i obeštećenje žrtava iz Srbije*, Beograd, 2021].
14. *Педесетогодишњица Српске краљевске академије 1886–1936*, књ. 2. *Задужбине и фондови*, Београд, 1937. [*Pedesetogodišnjica Srpske kraljevske akademije 1886–1936, knj. 2. Zadužbine i fondovi*, Beograd, 1937].
15. Р. Пековић, С. Кљакић, *Ангажовани Андрић 1944–1954. Друштвени рад, говори, предавања, чланци, путописи, репортаже*, Београд, 2012. [R. Peković, S. Kljakić, *Angažovani Andrić 1944-1954. Društveni rad, govori, predavanja, članci, putopisi, reportaže*, Beograd, 2012].
16. Б. Петрановић, *Историја Југославије 1918–1988*. књ. 2, *Народноослободилачки рат и револуција 1941–1945*, Београд, 1988. [B. Petranović, *Istorija Jugoslavije 1918–1988, knj. 2, Narodnooslobodilački rat i revolucija 1941–1945*, Beograd, 1988].
17. Исти, *Србија у Другом светском рату 1939–1945*, Београд, 1992. [B. Petranović, *Srbija u Drugom svetskom ratu 1939–1945*, Beograd, 1992].
18. *Телефонски именик Београда, Земуна, Панчева и сва остала места у НР Србији (са Косметом)*, Београд, 1947. [*Telefonski imenik Beograda, Zemuna, Pančeva i sva ostala mesta u NR Srbiji (sa Kosmetom)*, Beograd, 1947].
19. А. Стојановић, *Бомбардовање Београда у Другом светском рату*, Братство 23 (2019), 61–78. [A. Stojanović, *Bombardovanje Beograda u Drugom svetskom ratu*, Bratstvo 23 (2019), 61–78].
20. М. Савић, *Задужбине код нас*, Култура 4 (1969), 96–106. [M. Savić, *Zadužbine kod nas*, Kultura 4 (1969), 96–106].
21. Р. Сремац, *Изабрани шидски тестаменти*, Шид, 2015. [R. Sremac, *Izabrani šidski testament*, Šid, 2015].

WAR DAMAGE REPORTS OF THE PROPERTY ADMINISTRATION OF THE SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES FROM 1945

Summary

In the Historical Archive of Belgrade, there are three reports of war damage that were submitted to the Local People's Committee in Belgrade in 1945 by the Administration of the Estate of the Serbian Academy of Sciences. Immovable and movable property in Region I, which was completely destroyed or partially damaged during the war, was listed. The lists contain analytical data on the financial values of material damage caused to concrete objects and things, and damage from unpaid profits on securities. In addition to the list of endowments, the documents contain descriptions of real estate, lists of furniture and inventory, and in some parts, they testify how certain buildings, that is, parts of concrete buildings, were used before the war. Due to the special national importance of the Serbian Academy of Sciences, the documents in this work are prepared in the format of the Civil Service, which contributes to a clear overview of the war damage caused, and to a general picture of the quantity and structure of the property managed by the Serbian Royal Academy before the war. The documents, in addition to providing lists of concrete, material war damage with clearly stated financial values, opens the issue of permanently caused damage to cultural and historical heritage and, in general, caused damage in relation to the national interests of the Serbian people. Hence, this material can be the subject of further analyzes of all social and humanistic sciences, especially economic historians